

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد: زهره دل‌قندی، ۱۳۹۰

قاعده‌ی (اماره تصرّف) در فقه و حقوق ایران

یکی از ادلّه‌ی اثبات دعوا در فقه و حقوق، اماره است. در واقع اماره منحصر به حقوق اسلام نیست، بلکه در حقوق سایر کشورها نیز به عنوان یکی از دلایل اثبات دعوا شناخته شده است. از آنجا که اماره بطور غیر مستقیم به کشف واقع می‌پردازد و از ادلّه‌ی ظنیّه است، مشاهده می‌کنیم که در برابر سایر ادلّه‌ی تاب مقاومت ندارد و با ابراز دلیل مخاف با آن، دیگر معتبر و قابل استناد نمی‌باشد. اماره‌ی تصرّف یکی از ادلّه‌ی اثبات مالکیت است. با توجه به اقسام مختلف اماره، «اماره‌ی تصرّف» را از لحاظ تقسیمات فقهی جزء امارات موضوعی و طبق تقسیمات حقوقی جزء امارات قانونی و نسبی باید محسوب کرد. هدف از این تحقیق تعیین جایگاه «اماره‌ی تصرّف» نسبت به سایر ادلّه‌ی ارزش اثباتی آن می‌باشد. با توجه به تحقیقات و بررسی‌های انجام شده نتایج ذیل به دست آمده است: 1. بخاطر وجود برخی شباهتهایی که اصل عملی، دلیل، فرض (مجاز) حقوقی و قاعده‌ی فقهی، با اماره دارند، می‌توان آنها را از مفاهیم مشابه با اماره دانست، امّا نکته مهم تفاوت درجه‌ی ارزش و قدرت اثباتی هریک از آنهاست که با توجه به تفاوت‌هایی که باهم دارند، پی به قدرت اثباتی هریک از آنها می‌بریم. 2. «اماره‌ی تصرّف» قاعده‌ای عقلایی است، چرا که دلیل اصلی حجّیت آن بنای عقلاء در تمام اعصار و مکانها می‌باشد. 3. «اماره‌ی تصرّف» در صورت وجود دلیل معتبر و مخالف با آن، ساقط می‌شود. 4. «اماره‌ی تصرّف» منحصراً در مورد اعیان قابل استناد نیست، بلکه در منافع و حقوق نیز معتبر می‌باشد. **کلیدواژه‌ها:** اماره‌ی تصرّف، اصل عملی، دلیل، فرض، قاعده‌ی فقهی.

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۲۰۴۰۷۸۹۱۰۱۰

تاریخ دفاع: ۱۳۹۰/۰۶/۲۰

رشته‌ی تحصیلی: الهیات و معارف اسلامی

دانشکده: علوم انسانی

استاد راهنما: حسن نجفی

استاد مشاور: دکتر ناظم تبریزیان